

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2023.4.31>

ZAPEWNIENIE PRZEJRZYSTOŚCI I ODPOWIEDZIALNOŚCI W ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ PAŃSTWOWYM BIUREM ŚLED CZYM

Yaroslav Kish

*aspirant Katedry Studiów Politologicznych, Prawa i Integracji Europejskiej
Instytutu Służby Publicznej i Zarządzania
Uniwersytetu Narodowego "Politechnika Odeska" (Odessa, Ukraina)
ORCID ID: 0009-0000-0689-8673
kIsh@i.ua*

Adnotacja. W postanowieniach artykułu naukowego autor definiuje przejrzystość i odpowiedzialność jako podstawowe zasady administracji publicznej oraz rolę Państwowego Biura Śledczego w ich egzekwowaniu. Autor stwierdził, że przejrzystość i odpowiedzialność w administracji publicznej jest podstawą do przestrzegania praw i wolności obywateli, zwiększenia poziomu zaufania do organów władzy publicznej i stopniowego rozwoju systemu demokratycznego. Ustalono, że Państwowe Biuro Śledcze jest organem ścigania, do którego kompetencji należy pociągnięcie wyższych urzędników publicznych do odpowiedzialności prawnej za popełnienie różnych przestępstw, a tym samym stymulowanie tych ostatnich do przejrzystej działalności. Należy zauważyć, że w krótkim czasie Biuro wykazało sukcesy, mające na celu potwierdzenie przejrzystości i odpowiedzialności organów władzy publicznej, co jest wysoko cenione przez Ukraińców i zaznaczone koniecznością dalszego doskonalenia w celu utrzymania efektywności działalności badanego podmiotu.

Słowa kluczowe: administracja publiczna, przejrzystość, odpowiedzialność, Państwowe Biuro Śledcze, organy władzy publicznej, pracownicy publiczni.

ENSURING TRANSPARENCY AND RESPONSIBILITY IN PUBLIC ADMINISTRATION BY THE STATE BUREAU OF INVESTIGATIONS

Yaroslav Kish

*Postgraduate Student at the Department of Political Science, Law and European Integration,
Institute of Public Service and Management Odesa Polytechnic National University (Odessa, Ukraine)
ORCID ID: 0009-0000-0689-8673
kIsh@i.ua*

Abstract. In the provisions of the scientific article, the author analyzes the specifics of transparency and responsibility as fundamental principles of public administration and the role of the State Bureau of Investigation in ensuring them. The author stated that transparency and responsibility in public administration are the foundation for observing the rights and freedoms of citizens, increasing the level of trust in public authorities and the gradual development of a democratic system. It has been established that the SBI is a law enforcement body whose competence includes bringing the highest public officials to legal responsibility for committing various offenses and thereby stimulating the latter to transparent activities. It was noted that in a short period of time, the Bureau demonstrated success aimed at establishing the transparency and responsibility of public authorities, which was highly appreciated by Ukrainians and the need for further improvement to support the efficiency of the subject under study is emphasized.

Key words: public administration, transparency, responsibility, State Bureau of Investigation, public authorities, public servants.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЗОРОСТІ ТА ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ ДЕРЖАВНИМ БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ

Ярослав Кіш

*аспірант кафедри державознавства, права та європейської інтеграції
Інституту публічної служби та управління
Національного університету «Одеська політехніка» (Одеса, Україна)
ORCID ID: 0009-0000-0689-8673
kIsh@i.ua*

Анотація. У положеннях наукової статті автор визначає прозорість та відповідальність як основоположні принципи публічного управління та ролі Державного бюро розслідування у їхньому забезпеченні. Автором констатовано, що прозорість і відповідальність у публічному управлінні є фундаментом для дотримання прав та свобод громадян, підвищення рівня довіри до органів публічної влади та поступового розвитку демократичного ладу. Встановлено, що ДБР є правоохоронним органом, до компетенції якого відноситься притягненням найвищих

публічних службовців до юридичної відповідальності за вчинення різних правопорушень та здійсненням тим самим стимулювання останніх до прозорості діяльності. Відзначено, що за короткий проміжок часу Бюро продемонструвало успіхи, спрямовані на утвердження прозорості та відповідальності органів публічної влади, що високо оцінено українцями та наголошено на необхідності подальшого вдосконалення для підтримки ефективності діяльності досліджуваного суб'єкта.

Ключові слова: публічне управління, прозорість, відповідальність, Державне бюро розслідувань, органи публічної влади, публічні службовці.

Вступ. Прозорість та відповідальність є одними із ключових засад сучасного публічного управління. Прозорість сприяє підзвітності та надає громадянам інформацію про діяльність органів публічної влади. Разом з тим, відповідальність сприяє свідомому ставленню публічних службовців до виконання своїх обов'язків та забезпечує застосування заходів примусу у разі їхнього порушення. Наведені принципи зміцнюють демократію в державі, посилюють результативність органів публічної влади та підвищують рівень довіри населення. Однак, вони можуть швидко обезцінитись без дотримання представниками найвищого ешелону влади. Тому для забезпечення прозорості та відповідальності в публічному управлінні в Україні діє Державне бюро розслідувань (далі – ДБР, Бюро).

Окремі аспекти обраної проблематики досліджували В.А. Вдовічен, В.М. Венгер, О.В. Гулак, Б.В. Дерев'янка, Л.М. Дубчак, С.С. Єсімов, В.І. Мельніченко, В.Ф. Несторович, Г.А. Терещук, І.В. Ткач, А.О. Фальковський та ін. Попри те, що праці зазначених авторів, безперечно, мають вагоме значення, проблематика забезпечення прозорості та відповідальності в публічному управлінні, дослідження ДБР потребує узагальнення теоретичних досліджень та практичних напрацювань.

Метою статті є розкриття специфіки діяльності Державного бюро розслідування для забезпечення прозорості та відповідальності в публічному управлінні.

Матеріал і методи досліджень. Для проведення даного дослідження використано діалектичний та системний методи, а також методи індукції та дедукції, аналізу та синтезу, зведення і групування. Емпіричним підґрунтям статті слугували нормативно-правові акти, науково-інформаційні ресурси, в тому числі матеріали опубліковані на офіційному веб-сайті ДБР, а також статистичні відомості про діяльність Бюро.

Результати та їх обговорення: Згідно з положеннями ч. 2 ст. 19 Конституції України, органи публічної влади зобов'язані діяти виключно на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що визначені Конституцією та законами України (Конституція України, 1996). На виконання конституційних приписів, а також нагальної вимоги сучасного суспільства, у низці за нормативно-правових актів, що регулюють діяльність держави загалом та кожної з її інституцій зокрема, закріплено засади прозорості та відповідальності.

Прозорість означає здатність органів публічної влади бути доступними для громадян, тобто кожна дія цих суб'єктів має бути зрозуміла широкому колу людей. Наведене, як справедливо зазначає Г.А. Терещук, досягається «шляхом інформування людей про питання, що становлять державний інтерес, проведення громадських консультацій щодо законопроектів та реалізації права громадян брати активну участь у прийнятті управлінських рішень і в процесі розроблення нормативних актів. Прозорість рішення означає ступінь відкритості для виборів чи перевірки» (Терещук, 2018: 94).

При цьому, забезпечення прозорості публічного управління не є одностороннім процесом. Як зазначають С.С. Єсімов та В.А. Бондаренко, «населення має право, а головне бажає отримувати достовірну та повну інформацію про діяльність влади. Контроль з боку громадян і активна позиція громадських інститутів щодо органів публічного управління співвідноситься з бажанням органів публічного управління проінформувати громадян про діяльність. Прозорість передбачає систематичне висвітлення діяльності влади, роз'яснення завдань, змісту і механізму реалізації публічної політики» (Єсімов, Бондаренко, 2018: 43).

Прозорість в публічному управлінні досягається шляхом дотримання певних стандартів. Останні викладаються в національних нормативно-правових актах, що регулюють діяльність органів публічної влади та публічних службовців, а також профільних міжнародних документах. В.М. Венгер дані стандарти лаконічно звів до кількох визначальних тез: «наявність та доступність інформації необхідної для отримання публічної послуги (про нормативні акти, якими регламентується надання послуг; процедуру надання послуги; документи, необхідні для отримання послуги; зразки їх заповнення; посадових осіб, відповідальних за надання послуг, тощо); оприлюднення органами публічної влади інформації про свої повноваження, яка має бути достатньою для самостійного звернення особи; неприпустимість обмеження суспільно-важливої інформації під приводом її секретності, конфіденційності тощо (остання може визначатись тільки законом з чітким визначенням мети та обсягу такого обмеження)» (Венгер, 2017: 81).

Прозорість у публічному управлінні виконує два завдання. По-перше, прозорість є ефективним засобом захисту суспільних інтересів шляхом зменшення ризику недобросовісного адміністрування та корупції, а по-друге, сприяє захисту прав особистості, так як забезпечує необхідну основу для прийняття адміністративних рішень. Таким чином, прозорість є невід'ємним елементом належної та ефективної діяльності органів публічної влади що виражається через активне залучення громадян як основних бенефіціарів до прийняття адміністративних рішень. Таким чином враховується суспільний інтерес та реалізовується право громадян на інформацію, передбачене ст. 34 Конституції України (Конституція України, 1996).

Відзначимо, що прозорість має великий вплив на процес реформування публічного управління та сприяє підвищенню рівня ефективності, результативності та оперативності, як основних компонентів концепції «належного управління». У цьому відношенні прозорість публічного управління підтримується

використанням нових сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Останні забезпечують надання публічних послуг на державних платформах, участь населення у вирішенні питань, що становить суспільний інтерес, за допомогою онлайн-зустрічей підвищує рівень обізнаності громадян шляхом поширення відео пояснень або застосування освітніх чат-ботів, в тому числі на основі штучного інтелекту, які можуть пояснити користувачеві суть дії або надати відповідну нормативну документацію. Тому цифровізацію публічного управління розглядають як головний чинник трансформації влади в бік вищого рівня прозорості.

Прозорість символізує механізм сприяння належному врядуванню та громадській довірі до демократичного та сучасного публічного управління. При цьому, прозорість є елементом контролю та захисту легітимності, що встановлює взаємну довіру між органами публічної влади і громадянами та гарантує безпеку отримання інформації. Загалом, видається, що даний принцип покращує публічне управління, оскільки громадяни очікують від публічного службовця належного отримання відповідних послуг, які становлять суспільний інтерес і надаються на основі справедливості. Це відбувається, коли публічна адміністрація регулярно публікує свої звіти щодо прийнятих рішень і відповідає на запити громадян щодо їх процесу прийняття адміністративних рішень.

Однак, на жаль, непоодинокими є випадки порушення прозорості діяльності органу публічної влади, що часто має наслідком не виконання або зловживання публічними службовцями своїми повноваженнями. Наведене посилює значимість відповідальності в публічному управлінні.

Відповідальність публічних службовців є одним із невід'ємних механізмів забезпечення ефективності публічного управління. Наведене обумовлюється реалізацією ними виконавчо-розпорядчих та організаційних повноважень, що можуть прямо чи опосередковано впливати на інтереси суб'єктів публічного та приватного права. Публічні інтереси, переважно пов'язані з охороною правопорядку, також можуть бути порушені внаслідок незаконних дій публічних службовців. Потреба у всебічному захисті цих інтересів зумовлює необхідність застосування до таких суб'єктів ефективних заходів юридичної відповідальності.

Специфіка та особливість юридичної відповідальності в публічному управлінні є значно складнішою та багатограннішою, ніж така ж юридична відповідальність пересічних громадян, оскільки пов'язана з владними повноваженнями публічних службовців, виконанням ними певних дій та обов'язків, здійсненням адміністративного, організаційно-розпорядчого та виконавчого впливу на суспільні відносини в державі. Зрештою, погоджуємось із думкою В.А. Вдовічен про те, що «юридична відповідальність в публічному урядуванні – це юридичний обов'язок публічного службовця зазнати несприятливі наслідки особистого, матеріального або організаційного характеру внаслідок невиконання або неналежного виконання ним виконавчо-розпорядчих та організаційних функцій, що виражаються у невиконанні покладених на нього посадових обов'язків, які знайшли вираз у формі правопорушення» (Вдовічен, 2019: 109–110).

Специфіка юридичної відповідальності в публічному управлінні виражається в двох ключових чинниках. По-перше, публічне управління є важливим інструментом вирішення спільних проблем і задоволення спільних інтересів, що гарантує стійкість і розвиток держави, а по-друге, останнє провадиться із використанням легального і легітимного примусу. Неналежне здійснення влади з часом обертається кризою довіри не лише до її носіїв влади, а й, що найнебезпечніше, до самих інститутів влади. Саме тому, повинна безумовно забезпечуватися відповідальність кожного із суб'єктів публічного управління, яка визначається: «місцем у цілісній системі, яка здійснює цілеспрямований організуючий та регулюючий вплив на суспільні процеси, поведінку, свідомість і діяльність людей; змістом і характером взаємин з іншими суб'єктами публічного управління; особливостями покладених суспільно необхідних завдань і функцій; специфікою використовуваних методів об'єктивації публічно-управлінських впливів; обсягом та характером зворотних зв'язків з об'єктом управління тощо» (Мельніченко, 2011: 138).

Юридична відповідальність у публічному управлінні виконує низку функцій, серед яких особливо варто відмітити каральну, яка полягає в осуді, позбавленні особистого, майнового та організаційного характеру суб'єктів правопорушення, а також превентивну, яка спрямована на забезпечення в подальшому належного виконання публічним службовцем своїх посадових обов'язків, недопущення поведінки, яка може дискредитувати публічних службовців та органу публічної влади в цілому. Загалом, відповідальність посилює серед громадян впевненість в тому, що публічні службовці, виконуючи свої повноваження, діятимуть законно та сумлінно, а їхні права та свободи будуть дотримані.

Притягненням публічних службовців до юридичної відповідальності за вчинення різних правопорушень в Україні займається ціла система правоохоронних органів. Серед них особливе значення має Державне бюро розслідування, до підслідності яких відносяться найвищі посадовці, судді, працівники правоохоронних органів, військові злочинці, тобто особи, які мають змогу впливати на процес свого притягнення до юридичної відповідальності та уникати її, тим самим руйнуючи довіру суспільства. Загалом, потенційна кількість справ, підслідних ДБР, є порівняно невеликою. При цьому, як зазначає В.Б. Дерев'яно, «стосовно більшості категорій потенційних підслідних (за можливим винятком військовослужбовців та службових осіб Національного антикорупційного бюро України) застосовується правило пріоритетності досудового розслідування цих злочинів детективами Національного антикорупційного бюро України» (Дерев'яно, 2019: 80). Інакше кажучи, компетенцію ДБР та Національного антикорупційного бюро України законодавцем розмежовано на користь пріоритетності дій детективів останнього, однак при цьому справи за кримінальними правопорушеннями, що скоєні працівниками Національного антикорупційного бюро України, розслідуються співробітниками ДБР.

Робота ДБР спрямована на «встановлення справедливості у суспільстві шляхом незалежного та всебічного розслідування злочинів задля притягнення винних до відповідальності, незважаючи на їхні посади, зв'язки та ресурси» (Офіційний веб-сайт Державного бюро розслідувань, 2023). З цією метою законодавцем у ст. 6 Закону України «Про Державне бюро розслідувань» закріплено майже двадцять позицій повноважень ДБР (Про Державне бюро розслідувань, 2015). Більшість повноважень характеризує ДБР як орган досудового розслідування та окреслює його права та обов'язки у процесі запобігання, виявлення, припинення, розкриття та розслідування злочинів. Окремі повноваження стосуються участі ДБР в державній політиці у сфері протидії злочинності та міжнародному співробітництві стосовно таких питань. Особливу групу становлять повноваження, пов'язані з роботою із персоналом цього органу (Труба: 2019: 236). Вказані повноваження ДБР реалізує за допомогою територіальних управлінь, що поширюють свою діяльність на окремі регіони. Останні є в таких містах, як Київ, Львів, Хмельницький, Миколаїв, Мелітополь, Полтава, Краматорськ, при цьому кожне з управлінь охоплює декілька областей, які поєднано за територіальним принципом.

Незважаючи на те, що ДБР активно працював відносно нещодавно, вже продемонстровано певні успіхи, спрямовані на утвердження прозорості та відповідальності органів публічної влади. Зокрема, за 4 роки активної роботи з 2019 по 2022 роки, ДБР проводило розслідування у 185487 кримінальних проваджень, про підозру повідомлено 21382 особи, до суду направлено 14411 обвинувальних акти, з щодо яких 5588 вироків набрали законної сили, а також відшкодовано збитків державі на понад 9,15 млрд грн. (Звіти про діяльність Державного бюро розслідувань, 2019–2022). Протягом усього звітного періоду досліджувані показники зберігали позитивну динаміку навіть після введення в Україні режиму воєнного стану. Наведене свідчить про нарощування потужностей та побудови міцного фундаменту для подальшого стабільного розвитку даного органу та його здатність досягати успіху навіть в нових складних умовах.

Окремо вважаємо за доцільне зупинитись на основних сферах діяльності органів публічної влади, в яких було найбільше притягнуто до відповідальності публічних службовців. Аналіз офіційного веб-сайту ДБР та представленої статистичної звітності про результати роботи Бюро, дає змогу, зробити висновок, що найчастіше службові порушення допускаються у правоохоронній (не притягнення до відповідальності винних осіб, фальсифікація кримінальних проваджень), митній (створення/усунення перешкод щодо переправлення через державний кордон товарів та осіб), податковій (допомога в уникненні сплати податків, умисне незаконне завищення податкових платежів) сферах.

Від початку повномасштабного вторгнення значно почастишали також факти недбалого виконання та зловживання обов'язками публічних службовців у військовій сфері. ДБР на даний час розслідує 106 кримінальних проваджень про порушення під час роботи територіальних центрів комплектування та військово-лікарських комісій, фігуранти яких отримали неправомірної вигоди на 1,2 млн грн. (Укрінформ, 2023). Зокрема, Бюро бере участь у кримінальних провадженнях відносно керівника Одеського ТЦК та СП, якого підозрюють у незаконному збагаченні та несанкціонованому виїзді за кордон, а також керівників Рівненського обласного та районного ТЦК та СМ та Рівненського районного, які підозрюються у побитті військового.

Крім того, співробітники ДБР також працюють над притягненням до відповідальності народних депутатів та найвищих урядових посадовців. Зокрема, у липні 2023 року за матеріалами Бюро Печерським районним судом міста Києва обрано запобіжний захід у виді особистого зобов'язання народному депутату, який підозрюється у внесенні неправдивих відомостей до офіційних документів для організації власного відпочинку (Офіційний веб-сайт Державного бюро розслідувань, 2023).

Активна діяльність ДБР для забезпечення прозорості та відповідальності в публічному управлінні знайшла своє визнання серед населення. За даними соціологічного дослідження, проведеного компанією Active Group в 2023 році за допомогою онлайн-панелі SunFlower Sociology, українці з усіх правоохоронних органів найвище оцінюють роботу Державного бюро розслідувань, надавши йому рейтинговий бал 3,08 по п'ятибальній шкалі (Трулюа, 2023). Отже, за результатами наполегливої праці усього колективу вдалося сформувати позитивне суспільне ставлення до Бюро, високий рівень довіри та довести, що ДБР дійсно результативно працює. Однак, вважаємо, що існуючі результати мають ставати потужним поштовхом для подальшого вдосконалення діяльності Бюро у відповідності до затвердженої Стратегічної програми діяльності 2022–2026 (Офіційний веб-сайт Державного бюро розслідувань, 2023), які будуть предметом подальших наукових досліджень.

Висновки. Резюмуючи всі вище наведені положення, приходимо до висновку, що прозорість та відповідальність є невід'ємними принципами публічного управління. Порушення останніх призводить до порушень прав та свобод громадян, підвищення рівня недовіри до органів публічної влади та поступового занепаду демократичного ладу. Тому важливого значення набуває діяльність профільного органу, спрямованого на забезпечення прозорості діяльності публічних службовців та притягнення останніх до відповідальності у разі службових порушень. В цьому аспекті ДБР утверджується як ефективний правоохоронний орган, який нарощує потужності та формує міцний фундамент для подальшого стабільного розвитку на найближчу перспективу. Висловлюємо сподівання, що найближчим часом ДБР стати надійним запобіжником від будь-яких зловживань серед органів публічної влади, які призводять до порушень прав громадян.

Список використаних джерел:

1. Вдовічен В.А. Аксиологічні аспекти адміністративної відповідальності в публічному урядуванні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 6. С. 109–111.

2. Венгер В.М. Прозорість як принцип діяльності органів публічної влади. *Наукові записки НаУКМА*. 2017. Том. 200. Юридичні науки. С. 79–84.
3. ДБР і НАБУ в лідерах: яким антикорупційним органам українці довіряють найбільше (опитування). True.ua. URL: <https://trueua.info/news/dbr-i-nabu-v-liderah-yakim-antikorupciijnim-organam-ukrainci-doviryayut-najbilshe-opituvannya> (дата звернення: 30.07.2023)
4. ДБР розслідує понад 100 справ про зловживання у військкоматах. Укрінформ. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3738570-dbr-rozslidue-ponad-100-sprav-pro-zlovzivanna-u-vijskkomatah.html> (дата звернення: 30.07.2023)
5. Дерев'янюк Б.В. Державне бюро розслідувань як новий державний орган зі спеціальною компетенцією. *Правовий часопис Донбасу*. 2019. № 2 (67). С. 78–84.
6. Єсімов С.С., Бондаренко В.А. Транспарентність як принцип діяльності органів публічного управління в умовах використання інформаційних технологій. *Соціально-правові студії*. 2018. Випуск 1. С. 42–49.
7. За матеріалами ДБР суд обрав запобіжну міру для нардепа, який під час війни відпочивав на Мальдівах. URL: <https://dbr.gov.ua/news/za-materialami-dbr-sud-obrav-zapobizhnu-miru-dlya-nardepa-yakij-pid-chas-vijni-vidpochivav-na-maldivah> (дата звернення: 30.07.2023)
8. Звіти про діяльність Державного бюро розслідувань. URL: <https://dbr.gov.ua/reports> (дата звернення: 30.07.2023)
9. Конституція України від 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
10. Мельніченко В.І. Системність відповідальності суб'єктів публічного управління. *Український соціум*. 2011. № 2. С. 135–148.
11. Офіційний веб-сайт Державного бюро розслідувань. URL: <https://dbr.gov.ua/> (дата звернення: 30.07.2023)
12. Про Державне бюро розслідувань: Закон України від 12 листопада 2015 року № 794-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 6. Ст. 55.
13. Терещук Г.А. Теоретичне визначення принципу транспарентності органів публічної адміністрації. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2018. № 36. Том. 1. С. 93–96.
14. Труба Р.М. Компетенція Державного бюро розслідувань України. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 11. С. 234–239.

References:

1. Vdovichen, V.A. (2021). Aksiologichni aspekty administratyvnoi vidpovidalnosti v publicnomu uriaduvanni [Axiological aspects of administrative responsibility in public governance]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*. v. 6. pp. 109–111. [in Ukrainian].
2. Venher, V.M. (2017). Prozorist yak pryntsyyp diialnosti orhaniv publichnoi vlady [Transparency as a principle of activity of public authorities.]. *Naukovi zapysky NaUKMA*. Tom. 200. Yurydychni nauky. pp. 79–84. [in Ukrainian].
3. DBR i NABU v liderakh: yakym antykoruptsiinym orhanam ukraintsi doviriayut naibilshe (opytuvannia) [SBI and NABU in the leaders: which anti-corruption bodies do Ukrainians trust the most (survey).]. True.ua. URL: <https://trueua.info/news/dbr-i-nabu-v-liderah-yakim-antikorupciijnim-organam-ukrainci-doviryayut-najbilshe-opituvannya> Accessed: 30.07.2023. [in Ukrainian].
4. DBR rozsliduje ponad 100 sprav pro zlovzhivannia u vijskkomatakh [The SBI is investigating more than 100 cases of abuse in military committees.]. Ukrinform. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3738570-dbr-rozslidue-ponad-100-sprav-pro-zlovzivanna-u-vijskkomatah.html> Accessed: 30.07.2023. [in Ukrainian].
5. Derevianko, B.V. (2019). Derzhavne biuro rozsliduvan yak novyi derzhavnyi orhan zi spetsialnoiu kompetentsiieiu [The State Bureau of Investigation as a new state body with special competence]. *Pravovyi chasopys Donbasu*. v. 2 (67). pp. 78–84. [in Ukrainian].
6. Iesimov, S.S., Bondarenko, V.A. (2018) Transparentnist yak pryntsyyp diialnosti orhaniv publichnoho upravlinnia v umovakh vykorystannia informatsiinykh tekhnolohii [Transparency as a principle of activity of public administration bodies in the conditions of the use of information technologies]. *Sotsialno-pravovi studii*. v. 1. pp. 42–49.
7. Za materialamy DBR sud obrav zapobizhnu miru dlia nardepa, yakij pid chas viiny vidpochyvav na Maldivakh [According to the materials of the SBI, the court chose a preventive measure for the people's deputy, who was vacationing in the Maldives during the war]. URL: <https://dbr.gov.ua/news/za-materialami-dbr-sud-obrav-zapobizhnu-miru-dlya-nardepa-yakij-pid-chas-vijni-vidpochivav-na-maldivah> Accessed: 30.07.2023. [in Ukrainian].
8. Zvity pro diialnist Derzhavnoho biuro rozsliduvan [Reports on the activities of the State Bureau of Investigation]. URL: <https://dbr.gov.ua/reports> Accessed: 30.07.2023. [in Ukrainian].
9. Constitution of Ukraine from June 28 1996, № 254k/96-VR. (1996, June 28) *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 1996. Article 141. [in Ukrainian].
10. Melnichenko, V.I. (2011) Systemnist vidpovidalnosti subiektiv publichnoho upravlinnia [Systematic responsibility of public administration subjects]. *Ukrainskyi sotsium*. v. 2. pp. 135–148. [in Ukrainian].
11. Ofitsiinyi veb-sait Derzhavnoho biuro rozsliduvan. URL: <https://dbr.gov.ua/> Accessed: 30.07.2023. [in Ukrainian].
12. Pro Derzhavne biuro rozsliduvan [On the State Bureau of Investigation]: Zakon Ukrainy vid 12 lystopada 2015 roku № 794-VIII. [Law of Ukraine dated 12/11/2015 № 794-VIII]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – The Official Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine* 2016. Article 55. [in Ukrainian].
13. Tereshchuk, H.A. (2018). Teoretychne vyznachennia pryntsyypu transparentnosti orhaniv publichnoi administratsii [Theoretical definition of the principle of transparency of public administration bodies]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu*. v. 36. Tom. 1 pp. 93–96. [in Ukrainian].
14. Truba, R.M. (2019). Kompetentsiia Derzhavnoho biuro rozsliduvan Ukrainy [Competence of the State Bureau of Investigation of Ukraine]. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. v. 11. pp. 234–239. [in Ukrainian].